

Examen VWO 2021

tijdvak 1
10 mei
07.30 - 11.00 uur

Nederlands

Bij dit examen horen een bijlage en een uitwerkbijlage.

Dit examen bestaat uit een tekst met 21 vragen en een tekst met een samenvattingsopdracht.

Voor dit examen zijn maximaal 52 punten te behalen.

Voor elk vraagnummer staat hoeveel punten met een goed antwoord behaald kunnen worden.

Geef niet meer antwoorden (zinnen, redenen, voorbeelden e.d.) dan er worden gevraagd. Als er bijvoorbeeld één zin wordt gevraagd en je antwoordt met meer dan één zin, dan wordt alleen de eerste zin in de beoordeling meegeteld.

Tekst 1 'Je hebt het niet van mij, hoor!'

De tekst kan als volgt worden onderverdeeld:

- Deel 1: alinea 1 – 2
- Deel 2: alinea 3 – 5
- Deel 3: alinea 6 – 8
- Deel 4: alinea 9 – 17
- Deel 5: alinea 18 – 22
- Deel 6: alinea 23 – 24

- 1p 1 Alinea 1 en 2 vormen samen Deel 1, de inleiding van de tekst.
Welke uitspraak over de inleiding is juist?
De inleiding bevat een
A anekdote als introductie van het tekstonderwerp.
B bewering en een onderbouwing met argumenten.
C verklaring voor het onderwerp van de tekst.
D visie op het onderwerp en een uitwerking daarvan.
- 2p 2 In alinea 3 spreekt de schrijver van '*hypocrisie*'.
Leg in eigen woorden uit waarom het in alinea 3 mogelijk is te spreken
van hypocrisie. *Gebruik maximaal 15 woorden voor je antwoord.*
Let op, overschrijven uit de tekst levert geen scorepunten op!
- 1p 3 Deel 2 (alinea 3-5) kan '*Controverse*' als tussenkopje dragen.
Welke functie heeft Deel 2 van de tekst?
A Het legt achtergrondinformatie over het verschijnsel roddelen aan de
lezer voor.
B Het legt uit dat er in feite op verschillende manieren geroddeld kan
worden.
C Het plaatst tegengestelde standpunten over roddelen tegenover
elkaar.
D Het wil bewijzen dat roddelen lang niet zo'n slechte gewoonte is als
het lijkt.

- 1p 4 In alinea 5 ontbreekt een zin (*Maar ...X...*).
Welke van de volgende zinnen past daar, en vormt in feite de basis van de beweringen die de schrijver doet in alinea 5?
- A Maar als men feiten doorneemt met een vertrouwenspersoon, handelt men toch correct, ook al zijn die feiten negatief.
 - B Maar indien meerdere individuen besproken worden en hierbij de waarheid aan het licht komt, is men niet verkeerd bezig.
 - C Maar vaak handelt men geheel volgens de gevestigde moraal, waardoor afkeurenswaardig gedrag verborgen blijft.
 - D Maar wanneer kwade daden door middel van roddel naar buiten gebracht worden, kunnen ze aangepakt worden.
- 1p 5 Citeer uit Deel 3 (alinea 6-8) de zin die de essentie van dit deel het beste weergeeft.
- 1p 6 Welk tussenkopje past het beste boven Deel 4? (alinea 9-17)
- A Houding
 - B Invloeden
 - C Kenmerken
 - D Standaard
- 2p 7 Alinea 13 noemt een voorbeeld.
Wat is de functie van dit voorbeeld?
Vul voor het antwoord de volgende zin aan met maximaal 20 woorden:
Het voorbeeld in alinea 13 moet laten zien dat ...
- 1p 8 In alinea 14 staat *'Door te praten over de leefwijze van andere mensen en daaraan een oordeel te verbinden, kun je zelf beter je weg vinden.'*
Welke soort argumentatie gebruikt de schrijfster hier?
De schrijfster gebruikt argumentatie op basis van
- A autoriteit.
 - B emotie.
 - C feiten.
 - D morele oordelen.
 - E nut.

- 1p 9 Uit de zin '*Wist je ... heeft?*' in alinea 17 spreekt een bepaald gevoel ten opzichte van de besproken persoon.
Welk woord drukt dit gevoel, in het kader van de gehele alinea 17, het beste uit?
- A irritatie
 - B jaloezie
 - C minachting
 - D nieuwsgierigheid
 - E onbegrip
 - F onverschilligheid
- 2p 10 Leg in eigen woorden uit wat de overeenkomst is tussen het voorbeeld in alinea 5 en het voorbeeld dat besproken wordt in alinea 19 met betrekking tot het effect van roddelen. *Gebruik voor je antwoord maximaal 20 woorden.*
- 2p 11 Leg in eigen woorden uit wat het verschil is tussen het voorbeeld in alinea 5 en het voorbeeld dat besproken wordt in alinea 19 met betrekking tot het effect van roddelen. *Gebruik voor je antwoord maximaal 20 woorden.*
- 3p 12 Alinea 23 begint met het woord '*Zolang*'. Dit woord impliceert een voorwaarde die een bepaald gevolg of gebeurtenis moet voorkomen. Formuleer de voorwaarde en het desbetreffende gevolg in eigen woorden. *Gebruik voor je antwoord maximaal 25 woorden. Begin met: Zolang ...*
- 1p 13 Wat past het beste op de open plek (...Y...) in alinea 23, waardoor het verband tussen de eerste en de tweede zin duidelijk wordt?
- A bovendien
 - B dus
 - C ten slotte
 - D toch
- 1p 14 Lees de openingszin van alinea 24 ('*Dergelijke ... roddelen*'). Welk soort argument gebruikt de schrijfster hier?
De schrijfster gebruikt argumentatie op basis van
- A autoriteit.
 - B emotie.
 - C feiten.
 - D oorzaak en gevolg.
 - E vergelijking

- 1p 15 Welke uitspraak geeft het beste het tekstdoel weer van deze tekst?
De auteur wil de lezer
- A aanzetten tot roddelen om op die manier de gemeenschap positief te beïnvloeden.
 - B ervan overtuigen dat roddelen kan leiden tot ellende en daarom beter achterwege gelaten kan worden.
 - C informatie geven over de kwalijke effecten van excessief roddelen.
 - D laten nadenken over de invloed die roddelen heeft op het sociaal handelen van de mens.
- 3p 16 De volgende reeks uitspraken is willekeurig geordend.
Kies uit de reeks de drie uitspraken die gebaseerd zijn op de inhoud van het artikel en die samen de hoofdgedachte van het artikel tot uitdrukking brengen. *Noteer de nummers van deze drie uitspraken.*
1. Dat men willens en wetens negatieve zaken over een afwezige persoon bespreekt, kan alleen goed zijn als daar feiten aan ten grondslag liggen.
 2. De negatieve gevolgen van roddelen worden nooit besproken.
 3. Het is moeilijk te bepalen of roddelen voordelen kan hebben als zoveel mensen er negatief tegenover staan en het hypocriet vinden.
 4. Roddelen blijft aantrekkingskracht uitoefenen op de mens en zal daardoor blijven bestaan.
 5. Roddelen dient indirect een goed doel: relationele betrekkingen worden er duidelijk door.
 6. Roddelen kan voordelen hebben; zeker als de besproken persoon in het verleden kwade daden heeft verricht.
 7. Roddelen op zich is niet slecht; dat wordt het pas als het negatieve gevolgen heeft voor de besproken persoon.
 8. Voor de acceptatie van roddelen kunnen argumenten aangevoerd worden, maar het blijft moeilijk onverdeeld positief tegen roddelen aan te kijken.
 9. We doen moeilijk over roddelen, maar in feite is er niks verkeerd aan.
 10. Wie roddelt, moet – om problemen te voorkomen – er zeker van zijn dat zijn publiek of gesprekspartner dezelfde principes heeft als hij.
- 1p 17 Op welke manier moet de hoofdtekst getypeerd worden?
- A Dit is een activerende tekst met informatieve elementen.
 - B Dit is een beschouwende tekst met betogende elementen.
 - C Dit is een betogende tekst met informatieve elementen.
 - D Dit is een informatieve tekst met betogende elementen.

Fragment

1 Vocaal vlooiën noemt Rinus Feddes het graag. "Apen besteden een kwart van hun tijd aan het vlooiën van elkaar en echt niet alleen omdat ze zoveel jeuk hebben. Als twee apen elkaar vlooiën, laten ze anderen in de groep zien: wij hebben een bondje. Bij mensen gaat dat net zo. Als je een roddel aan iemand vertelt, kom je vaak dichtbij iemand, of je fluistert zelfs in zijn oor. Je deelt je verhaal alleen met die persoon. Bij wie je wilt horen, bepaalt met wie je roddelt." Zo ontstaan sociale betrekkingen tussen mensen, buiten de officiële verhoudingen om.

2 Die informele verhoudingen zijn belangrijk, vindt Feddes, want je kunt nu eenmaal niet altijd alles recht in iemands gezicht zeggen. "Als jij vindt dat je baas zijn vrouw hufterig behandelt, zul je hem dat niet snel zeggen, omdat hij een machtspositie heeft. Dus dan vertel je het aan een collega, want je moet toch ergens heen met je gevoel."

3 Hoe belangrijk roddelen ook is, praten achter iemands rug om zien velen als iets kwaadwillends. Je kunt er een ander immers pijn mee doen. Juist daarom is het zo belangrijk om het taboe op roddelen te doorbreken, zegt Feddes. "Er zijn situaties waarin roddelen wel degelijk narigheid oplevert, maar roddelen verbieden maakt nog niet dat de onderbuikgevoelens die eraan ten grondslag liggen, zomaar verdwijnen. Denk dus na: waarom roddel ik? En wat zegt dat over mijn behoeftes?"

4 Hoezeer hij er ook achterstaat, spannend vindt Feddes het wel om naar buiten te treden met zijn pleidooi voor het opener praten over roddelen. Hij weet dat er kritiek op komt. Al zijn kritiek geven en ontvangen juist de dingen die hij leerzaam vindt aan roddelen. "Door met je onderbuikgevoelens naar buiten te treden, kun je jouw mening toetsen aan die van de ander. Als je je vrouw vertelt dat je vindt dat de buurman zo'n harde stem heeft, zegt zij misschien wel dat je je aanstelt. Je kunt leren van die tegenspraak. Het kan je helpen je eigen kaders te vormen en te bepalen wat jij belangrijk vindt, maar dan moet je wel het lef hebben ermee naar buiten te treden."

Naar: www.trouw.nl, Rinus Feddes

1p 18 Welke alinea van de hoofdtekst ondersteunt alinea 1 van het fragment?
Noteer het nummer.

1p 19 Welke alinea van de hoofdtekst ondersteunt alinea 4 van het fragment?
Noteer het nummer.

- 2p 20 Hieronder staat een aantal uitspraken over de werkwijze van de schrijfster van de hoofdtekst. Er is reden aan de betrouwbaarheid van de tekst te twijfelen.
Noteer de twee nummers van de uitspraken die deze twijfel veroorzaken.
1. Alleen de ideeën van de schrijfster worden uit de doeken gedaan.
 2. De argumentatie in de tekst is gebaseerd op emotionele argumenten.
 3. De schrijfster geeft slechts een summiere beschrijving van de roddelcultuur.
 4. De schrijfster noemt geen bronnen voor de informatie in de tekst.
 5. Er is weinig verband met de realiteit en de hedendaagse cultuur.
- 1p 21 Elke tekst volgt in grote lijnen een bepaald patroon, een tekststructuur. Op welke structuur is deze tekst gebouwd?
- A op de argumentenstructuur
 - B op de aspectenstructuur
 - C op de probleem-oplossingstructuur
 - D op de verleden-heden-toekomststructuur

Tekst 2 De doemprofetie is helemaal terug

- 22p 22 Maak een goedlopende samenvatting in correct Nederlands van maximaal 200 woorden van de tekst *De doemprofetie is helemaal terug*. Zorg ervoor dat je samenvatting begrijpelijk is voor iemand die de oorspronkelijke tekst niet kent.

Uit je samenvatting moet duidelijk worden:

- Welk verschijnsel aan de orde wordt gesteld;
- Welke verklaringen voor het verschijnsel genoemd worden;
- Waarin het verschijnsel verschilt van de oude vormen ervan;
- Welke kritische kanttekeningen gemaakt worden ten aanzien van de benadering van het verschijnsel;
- Welke aanbeveling gedaan wordt.